

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Perhehoidon strategian/ohjelman kehittämisestä ja toimeenpanosta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella - SDP aluevaltuustoryhmä

SDP valtuustoryhmä on jättänyt 9.12.2025 valtuustoaloitteen, jossa esitetään perhehoidon strategian tai kehittämisohjelman käynnistämistä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Tavoitteena on vakiinnuttaa perhehoito osaksi palvelurakennetta, laajentaa sen käyttöä, lisätä perhehoitajien määrää sekä vahvistaa perhehoidon vetovoimaa ja tunnettuutta.

Siun soten sosiaalipalveluissa perhehoito nähdään keskeisenä ja vaikuttavana osana palvelukokonaisuutta. Se tarjoaa kodinomaisen, yhteisöllisen ja kuntouttavan vaihtoehdon raskaammille palveluille sekä tukee asiakkaiden hyvinvointia, osallisuutta ja turvallista arkea. Perhehoito mahdollistaa myös palvelurakenteen keventämisen ja resurssien kohdentamisen tarkoituksenmukaisesti.

Perhehoitoa järjestetään hyvinvointialueella iäkkäille, vammaisille, työikäisille ja lapsille. Erityisesti iäkkäiden palveluissa sekä lastensuojelussa perhehoidon rooli on lähivuosina vahvistunut. Lastensuojeluun on perustettu oma perhehoidon tiimi perhehoidon kasvun ja vahvistettavuuden lisäämiseksi. Iäkkäiden palveluissa on toiminut vuodesta 2023 omais- ja perhehoidon keskus Onneli, joka on laajentunut vuoden 2026 alusta palvelemaan myös vammaisten perhehoitoa. Onneliin on keskitetty vuoden 2026 alusta kaikkia palvelualueita ylittävä perhehoidon kehittämisen koordinointi.

Onneli valmistelelee palvelualueita ylittävässä yhteistyössä perhehoidon yhteistä toimintaohjetta, jonka tavoitteena on yhtenäistää käytäntöjä, vahvistaa perhehoitajien asemaa ja tukea palvelujen yhdenvertaista toteutumista. Toimintaohjeen valmistelun yhteydessä perhehoidon prosesseja tullaan selkeyttämään ja yhtenäistämään palvelualueita ylittävässä yhteistyössä. Viime vuosina perhehoidon ohjausta, valvontaa ja perhehoitajien tukea on onnistuttu vahvistamaan ja perhehoitajille on nimetty vastuutyöntekijät. Tarvittaessa tämä ohjauksen ja valvonnan toimintamalli on laajennettavissa koskemaan kaikkia perhehoitajia ja tukemaan tehtävässä onnistumista.

Perhehoidon tunnettuutta ja käyttöä on edistetty viime vuosina aktiivisella viestinnällä, koulutuksella ja henkilöstön ohjauksella. Kotihoidon ja gerontologisen sosiaalityön henkilöstölle on järjestetty ohjaustilaisuuksia perhehoidosta. Myös esittelymateriaalia on tehty henkilöstön käyttöön. Vuoden 2026 aikana on tarkoitus valmistella perhehoidon soveltamisohje asiakasohjauksen tueksi sekä vahvistaa edelleen suunnitelmallista viestintää ja panostaa myös perhehoitajien rekrytointiin, mikäli perhehoidon laajentamiseen on edellytykset.

Hyvinvointialue tunnistaa aloitteessa esille nostetun haasteen perhekodin käyttöasteesta. Keskeisenä syynä perhekodin täyttöasteen vajavuuteen on puutteet toimintaa tukevissa tietojärjestelmissä, Toissijaisena puutteena voidaan nähdä olevan perhehoidosta hyötyvän asiakkaan tunnistamisen vaikeus, sekä perhekodin syrjäinen sijainti, jolloin kysyntä ja tarjonta ei saada kohtaamaan.

Keskeinen perhehoidon kehittämistarpeemme liittyy perhehoidon toimintaympäristön digitalisaatioon. Nykyiset järjestelmät eivät riittävästi tue asiakasohjausta, sopimushallintaa tai paikkatilanteen ajantasaista seurantaa, mikä hidastaa palveluun ohjautumista ja rajoittaa toiminnan kasvua. Sähköisten ratkaisujen kehittäminen on välttämätöntä perhehoidon laajentamiseksi hallitusti, vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti. Sosiaalipalvelujen toimialue on esittänyt ensisijaiseksi ICT hankintatarpeeksi

perhehoitoa tukevat sähköiset järjestelmät koskien sopimushallintaa sekä asiakasohjausta. Kumpaankaan tunnistettuun tarpeeseen ei voida vastata tulevalla sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmällä.

Perhehoidon sähköisen toimintaympäristön mahdollistuessa myös terveydenhuollon kanssa tehtävä yhteiskehittäminen tulee ajankohtaiseksi. Perhehoidon palveluilla voidaan vastata kotiutuksiin sekä perhehoidossa voidaan asua nykyistä pidempään, jos terveydenhuollon palvelut ovat perhehoitajan tukena. Monialaisen yhteistyön avulla on mahdollista sujuvoittaa palveluketjua. Aloitteessa viitattuun sairaanhoitajamallin luomiseen paneudumme osana tätä kokonaisuutta seuraten myös perhehoitoliiton kansallista kehittämistyötä.

Perhehoidon rekrytointia ja saatavuutta on tarkoitus vahvistaa uudistamalla verkkosivuja ja pilotoimalla perhehoitajien valmennusta Siun soten toteuttamana. Valmennus kohdennetaan perhehoitajiin, jotka haluavat tarjota palvelujaan iäkkäille tai vammaisille. Valmennusta järjestetään ensisijaisesti niillä alueilla, joissa perhehoidolle on kysyntää tai joissa perhehoitoa ei ole vielä tarjolla.

Perhehoidon kehittämistä tehdään nykyisin jo hyvin laajasti, mutta kokonaisuuden strateginen ohjaus on perusteltua vahvistaa. Sosiaalipalvelujen toimialue sitoutuu edistämään perhehoidon kehittämistä suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella tehden yhteistyötä henkilöstön, perhehoitajien ja asiakkaiden kanssa. Perhehoitoa koskeva strateginen ohjelma valmistellaan toimialueella vuoden 2026 aikana osana hyvinvointialueen muuta strategiatyötä, ja toimeenpano käynnistetään vuoden 2027 alkupuolella joskin joidenkin toimien edistäminen etenee jo vuoden 2026 puolella.

Perhehoidolle tarvitaan asettaa seurattavat tavoitteet sekä mittarit, kuten perhehoidon käyttöasteen kehitys, asiakasohjauksen sujuvuus (lakisääteiset saatavuusajat), perhehoitajien määrän kasvu sekä asiakas- ja perhehoitajakokemukset. On kuitenkin todettava, että kaikki mitattavat asiat eivät ole saatavissa sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmästä, joten kehittämisen luotettava seuranta on haasteellista.

Perhehoidon vahvistaminen on keskeinen keino vastata tulevaisuuden hoivapalvelujen kasvavaan kysyntään, henkilöstöhaasteisiin sekä palvelurakenteen kestävyys.